

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

2.1 รูปแบบ วิธีการศึกษา

ในการศึกษาได้ออกแบบและจัดแบ่งขั้นตอนวิธีการทดลองจนกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาดังนี้

2.1.1 การศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้ทำการศึกษาวิจัยศึกษาทำความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้อธิบายถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนเงื่อนไขปัจจัย ที่ครอบคลุมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ทำให้สามารถที่จะกำหนดกรอบแนวความคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องตลอดจนการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือและวิธีการใช้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ทำการศึกษาเอกสารข้อมูลทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและพื้นที่ที่จะทำการ ศึกษา โดยจะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติการตั้งถิ่นฐาน ลักษณะ ทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาโดยข้อมูลดังกล่าวสามารถค้นหาได้จากข้อมูลเอกสารจาก หน่วยงานราชการ เช่นพัฒนาชุมชน สาธารณสุข หน่วยจัดการป่าต้นน้ำปางมะผ้า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ตลอดจนเอกสารงานวิจัย โครงการฯ ที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ชุมชน ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลสนามการใช้เครื่องมือและกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในสนามขอแยกแยะรายละเอียด ในแต่ละประเด็นจะใช้เครื่องมือแบบไหน จะใช้กับกลุ่มเป้าหมายใด ประเด็นข้อมูลสำคัญที่ต้องการ และในแต่ละประเด็นจะมีดัชนีชี้วัดผลอย่างไร มีรายละเอียดดังนี้

การควบคุมการใช้ทรัพยากรโดยรัฐและปัญหาการปฏิบัติตามกฎหมาย

เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษาประเด็นนี้ใช้ การสัมภาษณ์แบบมีคำถามนำ

(Interview Guide)

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสอบถามจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในพื้นที่ โดยตรงได้แก่เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย ป่าไม้อำเภอ เจ้าหน้าที่หน่วยจัดการ

ต้นน้ำปางมะผ้า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ปลัดอำเภอฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอปางมะผ้า

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาบททวนกฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรเพื่อทำความเข้าใจกฎหมายที่ใช้ควบคุมการใช้พื้นที่ป่า/ของป่า ในประเด็นความหมายพื้นที่ป่า ความหมายของผลผลิตจากป่า การควบคุมการใช้พื้นที่ป่า พื้นที่ดิน การใช้ของป่า ซ้อยกเว้นเงื่อนไขต่างๆ ความเคร่งครัดของบทบัญญัติตามกฎหมายในแต่ละฉบับ อาทิ กฎหมายป่าไม้ พระราชบัญญัติป่าปี 2484 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติปี 2507 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าปี 2535 ที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากรและมาตรการการควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

2. การนัดหมายหรือเข้าพบกับกลุ่มบุคคลเป้าหมาย โดยการเข้าไปนัดหมายจัดเวลาในการสัมภาษณ์

3. การสัมภาษณ์ เริ่มจากการแนะนำตัวเป็นใคร มาจากไหน มาทำอะไร ส่วนเนื้อหาประเด็นการสัมภาษณ์ มุ่งเน้นไปที่

- กระบวนการ การดำเนินการเข้ามาควบคุมการใช้ทรัพยากรโดยรัฐ
- วิธีการที่ให้ชุมชนรับทราบ เนื้อหาสาระของกฎหมาย พระราชบัญญัติของแต่ละภาคส่วน

ผลที่เกิดขึ้น

- ผลที่เกิดขึ้นจากการประกาศใช้กฎหมายป่าไม้แต่ละฉบับ หรือผลสรุปในภาพรวมที่สามารถเห็นได้หลังจากการประกาศใช้กฎหมายพระราชบัญญัติต่างๆ

- ขอบเขตการดำเนินการของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย
- มาตรการที่ทางหน่วยรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากำหนดไว้
- ในพื้นที่มีข้ออนุโลมอะไร อย่างไร เพราะอะไรถึงไม่สามารถดำเนินการตาม

มาตรการที่ถูกระบุตามกฎหมาย

- หากมีข้ออนุโลม / ยกเว้น หน่วยงานปฏิบัติอย่างไร

ดัชนีชี้วัด

1. ขอบเขตข้อบังคับของกฎหมายที่ใช้ควบคุมการใช้ทรัพยากร ป่าไม้ในแต่ละฉบับตลอดจนปี พุทธศักราชที่มีผลบังคับใช้

2. ประวัติการตั้งหมู่บ้าน การใช้พื้นที่ในปัจจุบัน การประกาศแต่งตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ

ทางการ

ข้อจำกัดด้านสิทธิการใช้ทรัพยากร

เครื่องมือที่ใช้: เครื่องมือที่ใช้ศึกษาใช้การสอบถามแบบมีคำถาม (Interview Guide) Focus Group Discussion Model และแผนที่ขยายมาตราส่วน 1: 50,000

กลุ่มเป้าหมาย: กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มผู้อาวุโส สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในชุมชน กลุ่มสตรีและ กลุ่มเยาวชน

วิธีการศึกษา

1. เตรียมเนื้อหาที่ต้องการ พร้อมกับวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ อาทิ กระดาษชาร์ตปากกาเคมี กระดาษกาว แผนที่ มาตราส่วน 1: 50,000

2. ประเด็นเนื้อหาข้อมูลที่ต้องการ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในการใช้ทรัพยากรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีปัจจัยเงื่อนไขใดเข้ามาเกี่ยวข้อง

ดัชนีชี้วัด: ข้อแตกต่างที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากร ดิน – ป่า ให้ลดน้อยลงหรือจำกัดลงจากอดีตพร้อมกับเหตุผลที่ทำให้การใช้พื้นที่ต้องลดน้อย จำกัดลง

ข้อจำกัดในด้านการเกษตร

เครื่องมือ: เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

กลุ่มเป้าหมาย: สอบถามจากตัวแทนชุมชนจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนหลังคาเรือนที่เก็บของป่า ในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 นั้น ใช้วิธี หลังคาเรือนเว้นหลังคาเรือน

วิธีการศึกษา:

1. จัดทำแผนผังชุมชนที่ระบุเส้นทาง ตำแหน่งที่ตั้งหลังคาเรือนทั้งหมดของชุมชน ตลอดจนรายชื่อหัวหน้าครอบครัว บ้านเลขที่ รวมถึงตำแหน่งที่ตั้งสถานที่สำคัญๆ อาทิ โรงเรียน ลานประเพณี เป็นต้น โดยใช้เครื่องมือวัดพิกัดดาวเทียม (GPS) และนำเข้าสู่ระบบ GIS

2. เมื่อได้แผนผังชุมชนแล้ว กำหนดหลังคาเรือนเป้าหมายโดยใช้หลังคาเรือนของผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้านเป็นจุดเริ่ม

3. เข้าดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามโดยมีประเด็นเนื้อหาหลักที่สำคัญที่ต้องการ ได้แก่ การประกอบอาชีพการเกษตรในอดีตกับปัจจุบันเป็นอย่างไรมีเงื่อนไขปัจจัยใดที่สนับสนุนหรือขัดขวางและมีผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างไรการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีผลเป็นอย่างไร มีเงื่อนไขปัจจัยใดสนับสนุนตลอดจนข้อคิดเห็นของชาวบ้านและชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น

ดัชนีชี้วัด: ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านการเกษตร (พืช-สัตว์) อันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางการใช้พื้นที่ อันเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกาศใช้กฎหมายควบคุมการใช้พื้นที่

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต

เครื่องมือ: เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาใช้แบบสอบถาม

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้: ตัวแทนชุมชนจำนวนร้อยละ 50 ของหลังคาเรือนที่เก็บหา NTFPs

วิธีการศึกษา: เริ่มจากการทำแผนผังรอบใน ระดับตำแหน่งหลังคาเรือนกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ประเด็นเนื้อหาหลักที่ต้องศึกษา ระบบการผลิตในอดีต/ปัจจุบันมีการดำเนินการอย่างไรมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีพที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรมีเงื่อนไขปัจจัยใดที่เข้ามาเกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นมีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมอย่างไร

ดัชนีชี้วัด: การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบการผลิต วัตถุประสงค์ การจัดการ รูปแบบการผลิต ที่แตกต่างไปจากอดีต

การใช้ NTFPs แบบดั้งเดิม

เครื่องมือ: เครื่องมือที่ใช้ในการหาข้อมูลการใช้ NTFPs ในอดีตนั้นใช้ 2 วิธีการ ในระดับชุมชนใช้ Focus Group Discussion, Interview Guide และในระดับครัวเรือน ใช้ In-depth Interview และ Questionnaire และแผนที่ขยาย 1: 50,000 ใช้ประกอบกับ Model ที่มีอยู่ในชุมชน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้: ในระดับชุมชนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้อาวุโส และกลุ่มสตรี และการเก็บข้อมูลในระดับครัวเรือนร้อยละ 50 ของครัวเรือนที่เก็บหา NTFPs

วิธีการในการเก็บข้อมูล: การเก็บข้อมูลมี 2 ระดับชุมชนที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้อาวุโสและกลุ่มสตรี เพราะคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้อาวุโส ย่อมเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มีวิสัยทัศน์เป็นที่ยอมรับของชุมชนและล่วงรู้ถึงเรื่องราวในอดีต ส่วนการเก็บข้อมูลในระดับครัวเรือนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มายืนยันข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

- การใช้ NTFPs ในอดีต (ในระดับชุมชน) มีประเด็นข้อมูลหลักที่ต้องการได้แก่ การใช้ NTFPs ในอดีตเป็นอย่างไร มีวัตถุประสงค์การใช้อย่างไร การเก็บ NTFPs เก็บในช่วงไหน ระยะเวลาการเก็บนานเท่าใด ลักษณะวิธีการเก็บแต่ละชนิดเป็นอย่างไร เก็บที่ไหน มีจารีตประเพณีข้อห้ามใดบ้างในการเก็บ NTFPs การเก็บรักษาหรือการนำ NTFPs มาแปรรูปหรือไม่ อย่างไร เพื่อที่จะได้ภาพรวมในกว้างๆส่วนในการถามเจาะลึกจะสอบถามจากระดับครัวเรือนร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนที่เก็บหา NTFPs ประเด็นเนื้อหาได้แก่มีการเก็บ NTFPs อะไรบ้าง มาใช้ในอดีต มีวัตถุประสงค์อย่างไร NTFPs แต่ละชนิดเก็บที่ไหน ทำไมถึงเก็บที่นั้นๆ เพราะอะไร มีการ

เก็บในช่วงเดือนไหน ระยะเวลาในการเก็บนานเท่าใด การเก็บในครัวเรือนมีความถี่ มากน้อย
อย่างไร ในพืชแต่ละชนิด ลักษณะ รูปแบบ วิธีการเก็บ เป็นอย่างไรจำนวน ปริมาณที่เก็บในแต่ละ
ครั้ง มากน้อยอย่างไรในครัวเรือนมีการนำ NTFPs มาแปรรูป หรือถนอมอาหาร หรือไม่ อย่างไร
จำนวน ปริมาณ NTFPs เป็นอย่างไร ระยะทางระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บแต่ละครั้งเป็นอย่างไร ใน
การใช้ NTFPs มีข้อห้ามหรือ จารีตใดที่เกี่ยวข้อง หรือไม่ อย่างไร

ดัชนีชี้วัด: ลักษณะการใช้ NTFPs ในอดีต ลักษณะพื้นที่ที่ใช้เก็บตลอดจนเงื่อนไขในการ
เก็บที่ใช้ ชุดความรู้ชุมชนเกี่ยวกับ NTFPs อาทิ ช่วงระยะเวลา ลักษณะพื้นที่ที่ NTFPs แต่ละชนิดมี
การเก็บรักษาการถนอมอาหาร

ความต้องการ NTFPs เชิงพาณิชย์

เครื่องมือ: เครื่องมือที่ใช้ในการหาข้อมูลเชิงความต้องการเชิงพาณิชย์ ใช้การหาข้อมูล
เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสอบถาม และแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1: 50,000

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้: กลุ่มเป้าหมายที่ใช้การเก็บข้อมูลจากระดับครัวเรือนร้อยละ 50 ของ
จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมดของชุมชน และผู้ที่เข้ามาใช้บริการตลาดริมทางทั้งในพื้นที่และนอก
พื้นที่ จำนวน 50 คน

วิธีการศึกษา: การคัดเลือกตัวอย่างจากร้อยละ 50 ของจำนวนหลังคาเรือนที่เก็บหา
NTFPs ความต้องการ NTFPs นั้นสามารถแบ่งประเด็นเนื้อหาที่ต้องการได้ 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่ม
ผู้เก็บ ผู้ค้า และกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการ และแต่ละกลุ่มสามารถจำแนกประเด็นเนื้อหาที่ต้องการ

“กลุ่มผู้เก็บ” การดำเนินการในครัวเรือนประเด็นเนื้อหาหลักที่ต้องการ ช่วงอายุผู้ที่เก็บ
ช่วงระยะเวลาและปริมาณในการเก็บ ระบบ วิธีการขาย ปัญหาที่พบและข้อคิดเห็นในการปรับปรุง

“กลุ่มผู้ค้า” ประเด็นเนื้อหาหลักที่ต้องการ ช่วงอายุและตำแหน่งทางสังคม ระบบวิธีการ
ซื้อและจำหน่าย จำนวนที่ซื้อขายแต่ละครั้ง แหล่งรับซื้อและจำหน่าย ข้อคิดเห็นปรับปรุงระบบ
การค้า NTFPs

“กลุ่มผู้ให้บริการ” ประเด็นเนื้อหาหลักที่ต้องการ NTFPs ที่นิยมบริโภค เหตุผลในการใช้
บริการตลาด NTFPs ข้อเสนอในการปรับปรุงตลาด NTFPs

ดัชนีชี้วัด

“กลุ่มผู้เก็บ” การดำเนินการในครัวเรือน

- ลักษณะการเก็บ จำนวน ปริมาณที่เก็บ NTFPs แต่ละชนิดในแต่ละฤดูกาลเป็น
อย่างไร

- ปฏิทินการเก็บ NTFPs แต่ละชนิดและระยะเวลาในการเก็บ

“กลุ่มผู้ค้า” การดำเนินการในครัวเรือน

- กระบวนการเก็บ การจำหน่าย NTFPs ของชุมชนเป็นอย่างไร
- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เก็บและผู้ค้า
- กระบวนการจัดการการตลาด NTFPs

“กลุ่มผู้ใช้บริการ”

- เหตุผลในการเลือกใช้บริการตลาด NTFPs
- สินค้า NTFPs ที่เป็นที่ยอมรับของตลาด
- ข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการในการปรับปรุงตลาด NTFPs

พัฒนาการของตลาด NTFPS

เครื่องมือที่ใช้: เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพัฒนาการของตลาดริมทางใช้การสอบถามแบบมีคำถามนำ (Interview Guide) และ Focus Group

กลุ่มเป้าหมาย: กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ใช้นั้นต้องเป็นผู้ที่อยู่มานาน และรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการนำผลผลิตจากป่ามาขาย ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายควรเป็นผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้อาวุโส และกลุ่มสตรี (ผู้ชายส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสตรี)

วิธีการศึกษา: เตรียมประเด็นคำถามแล้วสอบถามเป็นรายบุคคล เป้าหมายได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้นำธรรมชาติ (ผู้นำทางด้านความเชื่อ “แกมู” หมอผี) กรรมการหมู่บ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่และกลุ่มแม่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการค้าของป่า ประเด็นที่ต้องการศึกษาพัฒนาการของตลาดริมทาง ดังนั้นเนื้อหาที่ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของการค้าของป่านับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ปัญหาและการแก้ไขปัญหา ประเด็นคำถามต่างๆที่จะได้มาซึ่งคำตอบมีแนวคำถามดังนี้

- ผู้ริเริ่มในการนำ NTFPs ออกมาจำหน่ายเป็นใคร เริ่มตั้งแต่เมื่อไรและมีแนวคิดอย่างไรในการนำเอา NTFPs มาจำหน่าย

- มีการขยายแนวคิดแนวทางการปฏิบัติภายในชุมชนและระหว่างชุมชนอย่างไร มีเงื่อนไขปัจจัยสนับสนุนอย่างไร

- ชุมชนเริ่มต้นตัวและเข้าร่วมในการนำ NTFPs จำหน่ายเมื่อไร มีปัจจัยเงื่อนไขใดที่เอื้ออำนวย

- มีลักษณะวิธีการนำมาจำหน่ายในระยะแรกๆอย่างไร มีวิธีการดำเนินงานอย่างไร

- มีเหตุการณ์สำคัญๆเกิดขึ้นอย่างไรบ้าง และมีการแก้ไขอย่างไร ผลที่ปรากฏเป็นอย่างไร

- ปัจจุบันมีลักษณะวิธีการนำ NTFPs มาจำหน่ายอย่างไร มีเงื่อนไขอย่างไร
- ลักษณะวิธีการนำ NTFPs มาจำหน่ายมีความแตกต่างกันอย่างไร เพราะอะไร มีเงื่อนไขใดที่เอื้ออำนวยและขัดขวาง เพราะอะไร

- มีความเปลี่ยนแปลงใดที่เกิดขึ้นภายหลังการนำ NTFPs มาจำหน่าย
- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดีหรือไม่อย่างไร
- ระบบการตลาดที่เกิดขึ้นจะอย่างไรให้ดีขึ้นและคงอยู่ตลอดไป

ดัชนีชี้วัด

- วิธีการจัดการตลาดของชุมชนและการจัดการตลาดระหว่างชุมชน
- เงื่อนไขในการจัดการ การตลาด

อิทธิพลของพ่อค้า NTFPs

เครื่องมือที่ใช้: เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในประเด็นหัวข้ออิทธิพลของพ่อค้า NTFPs ใช้การศึกษาแบบเจาะลึก โดยใช้แบบสอบถาม

กลุ่มเป้าหมาย: กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาจากตัวแทนหลังคาเรือนร้อยละ 50 ของหลังคาเรือนที่เก็บหา NTFPs และเจาะจงบุคคลที่ทำการค้า NTFPs ที่อยู่ในชุมชนทุกคน

วิธีการศึกษา: ศึกษาถึงบุคคลที่เข้ามาจัดการในส่วนของการค้า NTFPs ทั้งบุคคลที่อยู่ในภายในและภายนอกชุมชนรวมถึงความสัมพันธ์ของพ่อค้าทั้ง 2 กลุ่ม ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร
ประเด็นข้อมูลที่ต้องการทราบ บุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ลักษณะ และวิธีการซื้อขาย NTFPs

ดัชนีชี้วัด: การค้า NTFPs จะมีลักษณะที่ถูกควบคุมและจัดการโดยบุคคลภายในหรือคนภายนอก

บทบาทขององค์กรชุมชน และ องค์กรบริหารส่วนตำบล

เครื่องมือที่ใช้: เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในด้านองค์กรชุมชนใช้ Interview Guide Focus Group Discussion, Model และ แผนที่มาตราส่วน 1: 50,000

กลุ่มเป้าหมาย: กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสอบถามข้อมูลใช้คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มผู้อาวุโส สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลในชุมชน กลุ่มสตรี และ กลุ่มเยาวชน

วิธีการศึกษา: การศึกษาใช้วิธีการสอบถามจากผู้อาวุโส ผู้นำผู้ใหญ่บ้าน นายกและทีมงานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และสตรีแม่บ้าน ก่อนเป็นรายบุคคลเพื่อสร้างประเด็นความคิดในการจัดการดูแลการใช้ NTFPs ก่อนที่จะจัดเวทีสัมมนา กลุ่มย่อย สำหรับข้อมูลประเด็นเนื้อหาหลักที่ต้องการ ได้แก่แนวคิด แนวปฏิบัติขององค์กรท้องถิ่น

ดัชนีชี้วัด: รูปแบบในการกำหนดเงื่อนไขระเบียบ กติกา ที่ใช้ควบคุมการใช้ NTFPs

ผลกระทบต่อระบบนิเวศไฟ

เครื่องมือที่ใช้: เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจทรัพยากรป่าไฟ จัดทำแผนที่การใช้ที่ดิน (Land Use Map) โดยใช้แผนที่ขยายมาตราส่วน 1: 50,000 และแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศมาตราส่วน 1:4000 ประกอบกับแผนที่ Model ที่มีอยู่ในชุมชนเครื่องมือวัดค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ GPS เพื่อนำมาแสดงในโปรแกรม GIS และเทปวัดความยาวในการวัดขนาดของกอและลำไผ่

เป้าหมาย: สำรวจพื้นที่ ที่มีการใช้ NTFPs 2 แห่งตามชนิดของหน่อ

1. พื้นที่หน่อเปี๊ยะ
2. พื้นที่หน่อซาง

วิธีการทำ การสำรวจสภาพป่าไฟ

1. จัดทำแผนที่การใช้ที่ดิน (Land Use Map) ในชุมชนร่วมกับคณะกรรมการ ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส กลุ่มสตรี เพื่อให้ทราบถึงพื้นที่ที่มีการใช้ NTFPs มากและน้อยตามลำดับ รวมถึงการกำหนดบริเวณพื้นที่โดยการเขียนลงบนแผนที่มาตราส่วน 1: 50,000 และแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศมาตราส่วน 1:4000 เพื่อนำมาคำนวณหาจำนวนพื้นที่

2. ทำความเข้าใจชุมชนในการขอความร่วมมือไม่ทำการเก็บหน่อ และกำหนดตำแหน่ง กอหน่อ 2 ชนิด หน่อเปี๊ยะ และหน่อซาง ชนิดละ 3 กอ เพื่อใช้เป็นฐานในการเปรียบเทียบความเจริญเติบโต บันทึกเส้นรอบวงของกอไผ่และเส้นผ่าศูนย์กลางของแต่ละลำ ที่ระดับความสูง 1.30 เมตรจากระดับพื้นดิน (DBH) และนับจำนวนลำที่มีในแต่ละกอ

3. การวางแผนแปลงตัวอย่างใน 2 พื้นที่ โดยในแต่ละแห่งวางแผนแปลงขนาดความกว้าง ความยาว 40 x 40 เมตร (1 ไร่) โดยอาศัยเข็มทิศ และเชือก แบ่งแปลงย่อยที่ได้ให้มีขนาดความกว้าง ความยาว 10 x 10 เมตร จะได้ 16 แปลง เพื่อระบุชนิดไม้ จำนวนกอและรายละเอียด

4. ทำการบันทึกข้อมูลที่ได้

- 4.1) ชนิดของหน่อไม้ ที่พบ
- 4.2) จำนวนกอที่พบในพื้นที่ 1 ไร่
- 4.3) เส้นรอบวงในแต่ละกอที่พบ สูงประมาณ 1.30 เมตรหรือระดับหน้าอก

4.4) จำนวนลำที่มีในแต่ละกอ

4.5) เส้นผ่าศูนย์กลางของแต่ละลำ สูงประมาณ 1.30 เมตรหรือระดับหน้าอก

5. ดำเนินการ 2 ครั้งและ 2 ช่วง ในช่วงระยะต้นฝน(ประมาณเดือนมิถุนายน)และระยะกลางหนาว (ประมาณเดือนธันวาคม) ทั้งการวางแปลงในพื้นที่และกอไผ่ที่ควบคุม

6. เปรียบเทียบผล หากค่าเฉลี่ย ระหว่างการวางแปลงในพื้นที่กับต้นไผ่ 2 ชนิดได้แก่ไผ่ชาง และไผ่เป่าะ ชนิดละ 3 กอ ที่ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมใดๆกับกอไผ่นั้น รวมจำนวน 6 กอ เพื่อหาค่าการเจริญของหน่อใหม่ทั้ง 2 ชนิดในพื้นที่ใกล้เคียงกัน คำนวณเทียบกับจำนวนพื้นที่ที่ใช้เก็บหน่อไม้ที่มีของชุมชน

7. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเจนนับหากค่าเฉลี่ยและการเปรียบเทียบ

7.1. จำนวนของไม้ไผ่ ขนาดลำ ขนาดกอ

7.2. ปริมาณของหน่อไผ่ในแต่ละชนิด

ดัชนีชี้วัด: ข้อมูลความเปลี่ยนแปลงของลำไผ่อ่อนแก่ ในระยะเดือนมิถุนายน – เดือนมกราคม

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบ

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการประมวลข้อมูลและทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยจะทำการตรวจสอบเป็นระยะๆ หลังจากการจัดเก็บข้อมูล เพื่อการพิจารณาถึงความสามารถในการใช้ตอบประเด็นคำถามการวิจัย และพิจารณาถึงความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยหรือไม่อย่างไรเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนการที่จะต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม

การนำเข้าข้อมูล

โดยการใช้ข้อมูลเชิงบรรยาย ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติตัวเลขและการใช้ข้อมูลประกอบแผนที่มาตราส่วน 1: 50,000 และแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ มาตราส่วน 1:4000 ระบุพิกัดตำแหน่งทางแผนที่ในพื้นที่ที่ใช้ผลผลิตจากป่า ตำแหน่งพื้นที่ที่ได้ทำ การสำรวจสภาพป่าไผ่ในระบบ GIS และทำการบันทึกผลการนำเข้าข้อมูลนั้นจะทำการแยกแยะจัดเป็นหมวดหมู่ของข้อมูลตามกรอบความคิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำเข้าเป็นหมวดหมู่ มาบรรยายให้เห็นถึงสถานการณ์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในแต่ละหมวด การเชื่อมโยงประเด็นของแต่ละหมวดที่มีความ

เกี่ยวข้องกับส่งผลต่อกันและกันนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติตัวเลข เป็นการแจกแจง เปรียบเทียบให้เห็นถึง สถานการณ์ข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นในปัจจุบัน ข้อแตกต่างในปัจจุบัน สถานการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและนำเข้าข้อมูลทางสถิติ SPSS

การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ชุมชน

เป็นการคืนข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา บริบทชุมชน ความสัมพันธ์ของแต่ละด้าน รวมถึงศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชน เพื่อที่ชุมชนจะได้เกิดการเรียนรู้และร่วมกันค้นหาเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไข

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved